

УДК.727.1-4

Л.М. Закрепа

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО – ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

У Національній доктрині розвитку освіти, Законах України “Про професійно-технічну освіту”. Концепції профільного навчання в старшій школі вказано на необхідність забезпечення високоякісної допрофесійної підготовки учнів старшої школи. За таких умов загальноосвітній навчальний заклад повинен розглядатися як початкова ланка неперервної професійної освіти.[9]

Особливого значення в контексті неперервності професійної освіти набуває діяльність загальноосвітніх інноваційних навчальних закладів (ліцеїв, гімназій, колегіумів тощо), які виникли як школи альтернативної освіти і вже наприкінці 80-х років практично функціонували як профільні. Останнє десятиліття характеризується розвитком більш якісної варіативності організації навчально-виховного процесу в системі професійно-технічної освіти: створенням нових типів навчальних закладів (вищих професійно-технічних училищ та центрів, технічних ліцеїв, коледжів), зближенням цих навчальних закладів з інститутами і університетами, близькими за профілем підготовки фахівців.[10] Тобто намітилася часткова інтеграція закладів ПТО як до загальної середньої освіти так і до вищої (рис.1).

Але в даний період визначилася тенденція відставання оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічної освіти від фізичного зносу, а також функціонального та морального старіння будівель. Хоча реформа освіти в Україні йде на крок попереду. Отже становлення неперервної професійної освіти дорослих вимагає впевненості у неминучості доучування як альтернативи розвитку і покращення особистого статусу. [9] Що дає поштовх формуванню мережі відповідних центрів, робота яких ґрунтується на співпраці, інформаційних технологій, розумному педагогічному керівництві та відповідній матеріально технічній базі. На сьогодні встановлено, що центри неперервного навчання вимушені швидко пристосовуватися до нових умов ринку та реформ освіти в Україні за рахунок постійного вдосконалення: розробляти відповідне програмне забезпечення, будівництво і розвиток спеціалізованих навчальних закладів, формування їхньої технології, яка повинна враховувати вимоги до навчального процесу та умов навчання. Це зумовлює систематичні функціональні та структурні зміни в навчальному процесі і як наслідок в планувальній структурі закладів професійно-технічної освіти. Це вимагає відображення в проектуванні і намічене останніми роками зближення професійної та технічної рівнів освіти. Можливе об'єднання різних видів

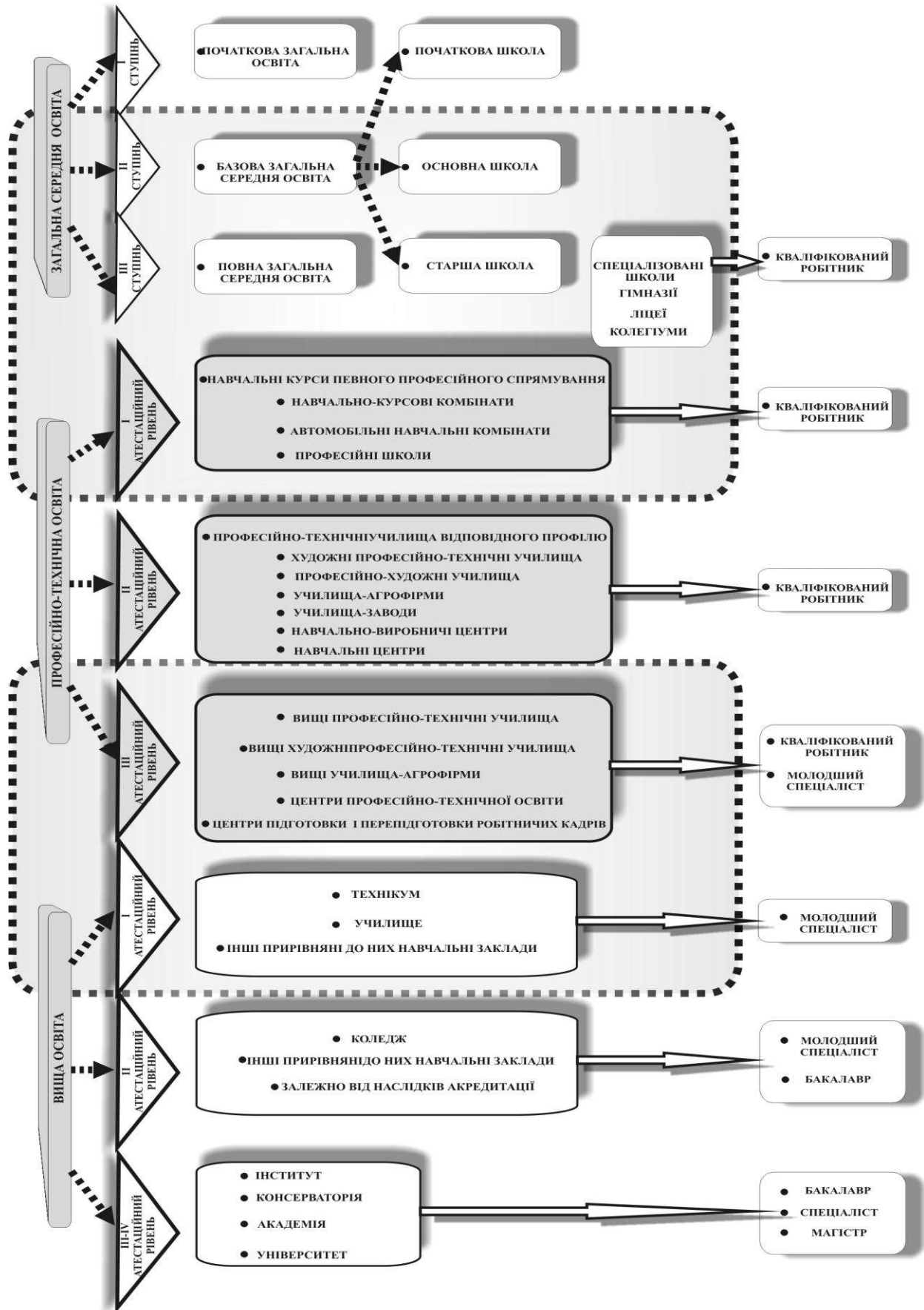

Рис.1 Структура освіти України

навчання з блокованими чи централізованими групами приміщень, тобто універсализація навчальних, громадсько-побутових та виробничих (корпусів) професійно-технічних закладів для різних вікових груп та за профілем.

Реформа освіти постійно знаходиться на етапі швидкого та радикального розвитку. Прогрес у науці і техніці, що знайшов відображення у широкому впровадженні в управлінні комп'ютерних мереж та засобів автоматизації в навчанні, а також в зв'язку з цим виникнення нових професій. Все це стало поштовхом до зміни традиційних уявлень про професійно-технічні заклади, організацію їх внутрішнього простору, вимог до меблів та обладнання. У створенні раціональних умов навчання вирішальне значення має наочно-просторове середовище: об'ємно-планувальна організація приміщення, мікроклімат, меблі устаткування, засоби оргтехніки. Навчальне місце в цьому середовищі є первинним осередком, який повинен бути максимально комфортним, розрахованим на певний навчально-виховний процес.

Будівля училища так як і будь який інший середній спеціальний заклад у своєму складі повинен мати наступні основні групи приміщень: навчальні, навчально-виробничі, навчально-спортивні, адміністративно-службові, культурно-масові, допоміжні, господарські, житлові. Раціональність взаємозв'язку всіх груп приміщень – одна із основних умов оптимального рішення – досягається при компактному об'ємно-планувальному вирішенні будівлі. Визначення груп споріднених предметів потрібно для виявлення можливостей проведення занять по кожній групі в універсальному приміщенні, якщо по окремих предметах завантаження недостатнє для організації вузькоспеціалізованих навчальних приміщень. Визначення складу і площ навчальних приміщень і лабораторних з урахуванням їх універсализації. Групу навчальних приміщень спеціального циклу доцільно розподіляти на функціональні підгрупи по ознаці спорідненості дисциплін. Це дозволить універсально використати навчальні приміщення в кожній підгрупі і підвищити коефіцієнт їх завантаження. З метою досягнення вищого коефіцієнта використання навчальних площ і лабораторного устаткування рекомендується, для кожної підгрупи споріднених предметів організація єдиної зони теоретичних занять і декількох спеціалізованих (універсальних) лабораторних зон з технологічним устаткуванням.

Поряд з раціональним плануванням, перспективні типи професійно-технічних закладів повинні мати архітектурно-просторову структуру, що враховує динамічність розвитку міст, системи професійної освіти населення і технологічних процесів, інакше кажучи, мати властивість адаптації.

Ця властивість об'ємно-планувальної структури визначається поняттям гнучкості просторового рішення, що дозволяє відповідати перерахованим вище

вимогам без великих витрат часу і засобів. Професійно-технічні навчальні заклади, запроектовані з урахуванням перспективних перетворень, дозволять до мінімуму скоротити витрати на їхню реконструкцію і розширення в майбутньому. Гнучке планування, що забезпечує можливість адаптації цих будівель до вимог, що змінюються, і умовам при мінімальних будівельних перетвореннях та витратах часу й засобів, сприяє підвищенню їхніх експлуатаційних якостей й ефективності капітальних вкладень. Відповідно до проектно-будівельної практики можна виділити три ієрархічних рівні адаптації ПТНЗ до вимог, що змінюються, і умовам: універсальне (багатофункціональне) використання приміщень і простору будівлі; внутрішнє перепланування і трансформація приміщень; перспективне розширення будівель з поетапним введенням нових будівельних обсягів.[1]

Концентрація й інтеграції функцій додають сучасним училищам особливі якості. Багатофункціональність відображає тенденцію безперервного збагачення функцій і технологій, ускладнення просторових взаємодій.

Запровадження ступеневої професійно-технічної освіти шляхом створення вищих професійно-технічних училищ і центрів ПТО, навчальних комплексів, до яких входять профтехучилища, вищі навчальні заклади, підприємства надає ширші можливості для розвитку та самореалізації особистості учня, а головне, забезпечує державу новою генерацією робітничих кадрів.

У нових соціально-економічних умовах розширилися функції професійно-технічної освіти та намітилася тенденція процесу її трансформації в систему професійної освіти. Концептуальними засадами трансформації є принципи випереджувального розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців на основі ефективної координації діяльності всіх ланок системи неперервної освіти; інтеграції професійної освіти з наукою і виробництвом; наступності в ступеневій професійній підготовці фахівців для забезпечення цілісності професійної освіти й оптимізації взаємозв'язку окремих підсистем (загальноосвітньої, загальнотехнічної, спеціальної підготовки); диверсифікації форм та методів навчання (використання дистанційних форм навчання із інформаційно-комп'ютерними технологіями, інтерактивними методами та мультимедійними засобами); регіоналізації; поєднання фундаментальних знань і ґрунтовної практичної підготовки, орієнтованої на конкретну галузь; застосування індивідуального підходу, розвиток творчих здібностей студентів; єдність професійного навчання і виховання.[8].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковальський Л. Н. Архитектура учебно – воспитательных зданий. – К.: Будивельник, 1988, - 144 с.

2. Наумов С. Ф. Новые типы зданий профтехучилищ, техникумов и учебных комбинатов для массового строительства (обзор). М., 1973, 48 с. (ЦНТИ).
3. С.М. Ніколаєнко Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні – К.,2007.-232с.
4. Наумов С. Ф. Профессионально – технические училища. М., 1976
5. Ковальський Л. Н. Учебно-производственные мастерские профтехучилищ, техникумов и учебных комбинатов (обзор). М., 1974, 36 с. (ЦНТИ).
6. За ред. Ничкало Н.Г. Профтехосвіта України: ХХ ст.: -К.: Видавництво «АртЕк», 2004.р.- 876с.
7. ДБН. В.2.2-3-97. Будинки та споруди навчальних закладів. - К.: Укрархбудінформ, 1997. - 50с.
8. Пазюра Н.В. Особливості розвитку професійно-технічної освіти в Китаї(остання чверть ХХ століття) /автореферат/.
9. Наказний М. О. Організація діяльності ліцею технічного профілю в системі неперервної професійної освіти /автореферат/.
10. Закони України «Про професійно-технічну освіту»

Анотація

У цій статті йдеться про тенденції розвитку сучасних вищих професійно – технічних училищ в Україні. Вплив різних факторів на мережу, що вже склалася, та зміни архітектурно – планувальної структури даних типів установ.

Ключові слова: вищі професійно-технічні училища, неперервна професійна освіта, регіоналізація, інтеграція.

Аннотация

В этой статье речь идет о тенденциях развития современных высших профессионально – технических училищ в Украине. Влияние различных факторов на уже сложившуюся сеть и преобразование архитектурно – планировочной структуры данных типов учреждений.

Ключевые слова: высшие профессионально-технические училища, непрерывное профессиональное образование, регионализация, интеграция.

Annotation

In this article is talking about current trends of higher vocational schools in Ukraine. The influence of various factors on already formed system and reorganization of architectural-plan structure of this type of institutions.

Key words: higher vocational schools, continuous professional education, regionalization, integration.